P9_TA(2021)0020

Pienācīgi un cenu ziņā pieņemami mājokļi visiem

Eiropas Parlamenta 2021. gada 21. janvāra rezolūcija par pienācīgu un cenu ziņā pieņemamu mājokļu pieejamību visiem (2019/2187(INI))

(2021/C 456/14)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā 3. panta 3. punktu, un Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD), jo īpaši tā 9., 14, 148., 151.,153., 160. un 168. pantu, kā arī tā Protokolu Nr. 26 par sabiedriskiem pakalpojumiem,

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, jo īpaši tās IV sadaļu (Solidaritāte),

— ņemot vērā ANO Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un jo īpaši tās 8. un 25. pantu,

— ņemot vērā ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām,

— ņemot vērā ANO Personu ar invaliditāti tiesību komitejas 2015. gada septembra noslēguma konstatējumus par Eiropas Savienības 2014. gada jūnija sākotnējo ziņojumu komitejai,

— ņemot vērā ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), ko pasaules valstu vadītāji pieņēma 2015. gada septembrī un ko ir apstiprinājusi Padome, it sevišķi 11. IAM "Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas" un 3. IAM "Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem",

— ņemot vērā Ženēvas ANO Hartu par ilgtspējīgiem mājokļiem un tās mērķi nodrošināt visiem piekļuvi pienācīgiem, piemērotiem un veselībai labvēlīgiem mājokļiem par pieņemamu cenu ([1]),

— ņemot vērā PVO 2018. gada pamatnostādnes par mājokļiem un veselību "Ieteikumi veselīgu mājokļu veicināšanai ilgtspējīgai un līdztiesīgai nākotnei" ([2]),

— ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru (ESTP), ko Eiropadome, Eiropas Parlaments un Eiropas Komisija izsludināja 2017. gada novembrī, un jo īpaši tā 19. principu "Mājokļi un palīdzība bezpajumtniekiem" un 20. principu "Piekļuve pamatpakalpojumiem",

— ņemot vērā pārskatīto Eiropas Sociālo hartu un jo īpaši tās 30. pantu (tiesības uz aizsardzību pret nabadzību un sociālo atstumtību), 31. pantu (tiesības uz mājokli) un 16. pantu (ģimenes tiesības uz sociālo, juridisko un ekonomisko aizsardzību),

— ņemot vērā 2018. gada ES pilsētprogrammas mājokļu partnerības rīcības plānu ([3]),

— ņemot vērā jauno pilsētprogrammu, ko 2016. gada oktobrī pieņēma Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencē par mājokļiem un ilgtspējīgu pilsētattīstību (*Habitat* III), kura norisinās reizi 20 gados,

— ņemot vērā augsta līmeņa darba grupas par ieguldījumiem Eiropas sociālajā infrastruktūrā 2018. gada ziņojumu ([4]),

---

([1]) https://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/charter/Language_versions/ENG_Geneva_UN_Charter.pdf
([2]) https://www.who.int/publications/i/item/who-housing-and-health-guidelines
([3]) https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/final_action_plan_euua_housing_partnership_december_2018_1.pdf
([4]) Augsta līmeņa darba grupas ziņojums par investīciju sekmēšanu Eiropas sociālajā infrastruktūrā, "*Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe*", *Lieve Fransen, Gino del Bufalo* un *Edoardo Reviglio* (2018. gada janvāris).

— ņemot vērā Reģionu komitejas 2017. gada atzinumu "Ceļā uz Eiropas sociālo mājokļu programmu" ([5]),

— ņemot vērā apvienības *Eurocities* 2016. gada paziņojumu par valsts atbalstu un vietējiem sabiedriskajiem pakalpojumiem ([6]),

— ņemot vērā ES mājokļu lietu ministru 2013. gada 9. un 10. decembrī notikušās 19. neformālās sanāksmes galīgo paziņojumu ([7]),

— ņemot vērā Eiropas lielo pilsētu mēru 2014. gada rezolūciju par tiesībām uz mājokli ([8]),

— ņemot vērā Komisijas dienestu 2017. gada 26. aprīļa darba dokumentu "Novērtējums attiecībā uz 2013. gada ieteikumu "Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana"" (SWD(2017)0258),

— ņemot vērā ANO īpašā referenta 2015. gada 30. decembra ziņojumu par atbilstīgiem mājokļiem kā daļu no tiesībām uz pienācīgu dzīves līmeni un par tiesībām uz nediskrimināciju šajā kontekstā (A/HRC/31/54) ([9]), kurā bezpajumtniecība ir analizēta kā globāla cilvēktiesību krīze, uz ko ir nekavējoties jāreaģē globālā līmenī,

— ņemot vērā Komisijas 2013. gada Sociālo ieguldījumu paketi,

— ņemot vērā Komisijas 2013. gada 20. februāra ieteikumu "Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana" (2013/112/ES),

— ņemot vērā Komisijas 2011. gada 5. aprīļa paziņojumu "ES programma attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām līdz 2020. gadam" (COM(2011)0173) un vēlākos īstenošanas un novērtējuma ziņojumus,

— ņemot vērā Komisijas paziņojumu "Vispārējas nozīmes pakalpojumu kvalitātes sistēma Eiropā" (COM(2011)0900),

— ņemot vērā Komisijas 2011. gada 20. decembra lēmumu par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi,

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumu "Eiropas Renovācijas vilnis — par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi" (COM(2020)0662),

— ņemot vērā 2020. gada 10. jūlija normatīvo rezolūciju par priekšlikumu Padomes lēmumam par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm ([10]),

— ņemot vērā 2020. gada 15. jūnija rezolūciju par Eiropas aizsardzību pārrobežu un sezonālajiem darba ņēmējiem saistībā ar Covid-19 krīzi ([11]),

— ņemot vērā Parlamenta 2020. gada 15. janvāra rezolūciju par Eiropas zaļo kursu ([12]),

— ņemot vērā 2019. gada 10. oktobra rezolūciju par eurozonas nodarbinātības un sociālās politikas nostādnēm ([13]),

---

([5]) https://dmsearch.cor.europa.eu/search/opinion
([6]) http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/EUROCITIES%20statement%20on%20state%20aid%20and%20local%20public%20%20services_16%2001%202016%20final.pdf
([7]) http://www.iut.nu/wp-content/uploads/2017/07/Housing-Ministers%C2%B4-Communiqu%C3%A9.pdf
([8]) https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/resolution-for-social-housing-in-europe.pdf
([9]) https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/31/54
([10]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0194.
([11]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0176.
([12]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0005.
([13]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2019)0033.

— ņemot vērā 2019. gada 26. marta rezolūciju par finanšu noziegumiem, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu ([14]),

— ņemot vērā 2019. gada 13. marta rezolūciju par Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu — nodarbinātības un sociālie aspekti 2019. gada izaugsmes pētījumā ([15]),

— ņemot vērā 2020. gada 2. marta rezolūciju par Eiropas stratēģijas invaliditātes jomā pēc 2020. gada īstenošanu ([16]),

— ņemot vērā tā 2017. gada 16. novembra rezolūciju par nevienlīdzības apkarošanu kā instrumentu darbvietu radīšanai un izaugsmes stimulēšanai ([17]),

— ņemot vērā Parlamenta 2017. gada 24. oktobra rezolūciju par politikas nostādnēm attiecībā uz ienākumu minimumu — instrumentu nabadzības novēršanai ([18]),

— ņemot vērā 2016. gada 7. jūlija rezolūciju par ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām (*CRPD*) īstenošanu, īpašu uzmanību pievēršot *UNCRPD* komitejas noslēguma apsvērumiem ([19]),

— ņemot vērā 2016. gada 5. jūlija rezolūciju par bēgļiem — sociālā iekļaušana un integrācija darba tirgū ([20]),

— ņemot vērā tā 2016. gada 26. maija rezolūciju par nabadzību — dzimuma perspektīva ([21]),

— ņemot vērā Parlamenta 2016. gada 14. aprīļa rezolūciju par nabadzības novēršanas mērķa sasniegšanu, ņemot vērā aizvien lielākos mājsaimniecību izdevumus ([22]),

— ņemot vērā 2015. gada 24. novembra rezolūciju par nevienlīdzības samazināšanu, īpašu uzmanību pievēršot bērnu nabadzības problēmai ([23]),

— ņemot vērā 2015. gada 24. novembra rezolūciju par kohēzijas politiku un marginalizētām iedzīvotāju grupām ([24]),

— ņemot vērā Parlamenta 2014. gada 16. janvāra rezolūciju par ES stratēģiju attiecībā uz bezpajumtniekiem ([25]),

— ņemot vērā Parlamenta 2013. gada 11. jūnija rezolūciju par sociālajiem mājokļiem Eiropas Savienībā ([26]),

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas 2019. gada 26. decembra ziņojumu par īpašā referenta norādījumiem par tiesību uz atbilstīgiem mājokļiem īstenošanu, runājot par atbilstīgiem mājokļiem kā daļu no tiesībām uz pienācīgu dzīves līmeni un par tiesībām uz nediskrimināciju šajā kontekstā;

— ņemot vērā Eiropas Padomes Ministru komitejas 2010. gada 31. marta Ieteikumu CM/Rec(2010)5 par pasākumiem, ar ko apkarot diskrimināciju uz seksuālās orientācijas vai dzimumidentitātes pamata,

---

([14]) Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0240.
([15]) Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0202.
([16]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0156.
([17]) OV C 356, 4.10.2018., 89. lpp.
([18]) OV C 346, 27.9.2018., 156. lpp.
([19]) OV C 101, 16.3.2018., 138. lpp.
([20]) OV C 101, 16.3.2018., 2. lpp.
([21]) OV C 76, 28.2.2018., 93. lpp.
([22]) OV C 58, 15.2.2018., 192. lpp.
([23]) OV C 366, 21.10.2017., 19. lpp.
([24]) OV C 366, 21.10.2017., 31. lpp.
([25]) OV C 482, 23.12.2016., 141. lpp.
([26]) OV C 65, 19.2.2016., 40. lpp.

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras 2020. gada maijā veikto LGBTI apsekojumu II,

— ņemot vērā Eiropas pilsoņu iniciatīvu par mājokļu pieejamību visiem ([27]),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada jūnija pētījumu "Dzimuma likumīga atzīšana Eiropas Savienībā — transpersonu ceļš uz pilnvērtīgu līdztiesību" ([28]),

— ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

— ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu (A9-0247/2020),

A. tā kā atbilstīga mājokļa pieejamība ir viena no pamattiesībām, kas jāuzskata par priekšnosacījumu citu pamattiesību izmantošanai un pieejamībai, kā arī dzīvei cilvēka cienīgos apstākļos; tā kā dalībvalstu valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm ir pienākums noteikt savu mājokļu politiku un īstenot vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šo pamattiesību ievērošanu savu mājokļu tirgos;

B. tā kā saskaņā ar LESD 151. pantu Savienība un dalībvalstis, apzinoties sociālās pamattiesības, tostarp tās, kas izklāstītas Eiropas Sociālajā hartā, kura parakstīta Turīnā 1961. gada 18. oktobrī, un 1989. gada Kopienas Hartā par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām, par saviem mērķiem izvirza nodarbinātības veicināšanu, dzīves un darba apstākļu uzlabošanu nolūkā tos saskaņot, turpinot ieviest uzlabojumus, kā arī pienācīgu sociālo aizsardzību, dialogu starp darba devējiem un darba ņēmējiem, cilvēkresursu attīstību, kas vērsta uz pastāvīgi augstas nodarbinātības uzturēšanu, un cīņu pret atstumtību;

C. tā kā ES un tās dalībvalstīm ir pienākums ikvienai personai nodrošināt piekļuvi pienācīgiem un cenu ziņā pieņemamiem mājokļiem atbilstīgi pamattiesībām, piemēram, Eiropas Sociālās hartas 16., 30. un 31. pantam un Eiropas sociālo tiesību pīlāram;

D. tā kā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 36. pantā ir noteikts, ka Savienība atzīst un ievēro valstu tiesību aktos un praksē saskaņā ar Līgumiem noteikto pieeju pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, lai veicinātu Savienības sociālo un teritoriālo kohēziju; tā kā pakalpojumus par vispārējas nozīmes pakalpojumiem atzīst dalībvalstu valsts sektora iestādes, tādēļ uz tiem attiecas konkrēti sabiedrisko pakalpojumu pienākumi; tā kā šos pakalpojumus var sniegt valsts vai privātais sektors; tā kā šie pakalpojumi ietver sociālos mājokļus, kas ir vispārējas nozīmes sociālais pakalpojums; tā kā vispārējas nozīmes sociālie pakalpojumi nodrošina neaizsargātu iedzīvotāju vajadzības saskaņā ar solidaritātes un vienlīdzīgas piekļuves principiem; tā kā Komisijas paziņojums par vispārējas nozīmes pakalpojumu kvalitātes sistēmu ES visiem iedzīvotājiem garantē piekļuvi svarīgiem pakalpojumiem un veicina kvalitāti sociālo pakalpojumu jomā;

E. tā kā 11. IAM aicina noteikt konkrētus mērķus 2030. gadam, lai panāktu, ka ikvienai personai ir piekļuve atbilstīgam, drošam un cenu ziņā pieņemamam mājoklim un pamatpakalpojumiem, kā arī mērķus attiecībā uz graustu kvartālu sakopšanu un iekļaujošas un ilgtspējīgas urbanizācijas un līdzdalības spējas uzlabošanu, kā arī integrētu un ilgtspējīgu apdzīvotu vietu plānošanu un pārvaldību visās valstīs;

F. tā kā pieaugošam skaitam ES iedzīvotāju ar zemiem un vidējiem ienākumiem ir grūti atļauties mājokļus un segt mājokļa un apsaimniekošanas izmaksas, tie dzīvo nepietiekami drošos, veselībai nelabvēlīgos, nekvalitatīvos, nepiekļūstamos, energoneefektīvos vai pārapdzīvotos mājokļos vai ir bezpajumtnieki vai pakļauti izlikšanas riskam;

G. tā kā pabeigtu mājokļu projektu skaita pieaugums nav būtiski uzlabojis tādu personu piekļuvi mājokļiem, kurām ir pārāk zemi ienākumi, lai tās spētu atļauties īres tirgus cenas, un pārāk lieli ienākumi, lai tām būtu tiesības uz sociālajiem mājokļiem; tā kā šī problēma it sevišķi skar vientuļos vecākus, lielas ģimenes un gados jaunus cilvēkus, kuri ienāk darba tirgū;

([27]) https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000003_lv
([28]) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/legal_gender_recognition_in_the_eu_the_journeys_of_trans_people_towards_full_equality_web.pdf

H. tā kā saskaņā ar *Eurofound* aplēsēm mājokļu nepietiekamība ES tautsaimniecībām gadā izmaksā 195 miljardus EUR ([29]); tā kā 2018. gadā 17,1 % ES iedzīvotāju dzīvoja pārapdzīvotos mājokļos ([30]); tā kā ES 28,5 % gados jaunu cilvēku vecumā no 25 līdz 34 gadiem dzīvo pie vecākiem; tā kā šo rādītāju ietekmē vairāki faktori, kas galvenokārt ir sociālekonomiski, kā arī to ietekmē mājokļu pieejamība ([31]); tā kā, pienākot 2030. gadam, vairāk nekā divas trešdaļas pasaules iedzīvotāju dzīvos pilsētās ([32]);

I. tā kā to ES iedzīvotāju īpatsvars, kas vairāk nekā 40 % no saviem neto ienākumiem tērē mājoklim, laikā no 2010. līdz 2018. gadam bija 10,2 %, lai gan ES dalībvalstu starpā tika reģistrētas ievērojamas atšķirības;

J. tā kā mājokļu cenas ik gadu ir pastāvīgi pieaugušas un šis pieaugums ir bijis ātrāks nekā neto ienākumu pieaugums; tā kā mājoklis tagad ir Eiropa iedzīvotāju lielākais izdevumu postenis;

K. tā kā tiek lēsts, ka mājokļu tirgus rada aptuveni 25 triljonus EUR, tādēļ tas ir ļoti būtisks darbvietu radītājs un saimnieciskās darbības dzinējspēks, kas cita starpā ietekmē darbaspēka mobilitāti, energoefektivitāti, pieprasījumu pēc infrastruktūras un tās noturīgumu, ilgtspējīgu transportu un pilsētu attīstību;

L. tā kā pēdējās desmitgadēs ir pasliktinājusies mājokļu cenu pieņemamība un mājokļu apstākļi īpašniekiem un īrniekiem ar zemiem ienākumiem; tā kā gandrīz 38 % nabadzības riskam pakļautu mājsaimniecību mājoklim tērē vairāk nekā 40 % no saviem neto ienākumiem; tā kā, ja ņem vērā mājokļa izmaksas, nabadzības riskam pakļautu cilvēku skaits ES sasniedz 156 miljonus;

M. tā kā pēdējā desmitgadē ir ES ir paaugstinājušās īres izmaksas, un laikā no 2007. līdz 2019. gadam 22 dalībvalstīs ir arī paaugstinājušās mājokļu cenas;

N. tā kā jaunākie pierādījumi, kas apkopoti pēc Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma, liecina, ka vidējā termiņā ekonomikas lejupslīde un darbvietu zaudēšana var vēl vairāk palielināt mājokļu izmaksu radīto pārmērīgo slogu un bezpajumtniecības rādītājus ES;

O. tā kā mājokļu krīze smagāk ietekmē pilsētu teritorijas daudzās dalībvalstīs, kur ir kļuvis grūti atrast cenas ziņā pieņemamus mājokļus par tirgus cenām, arī mājsaimniecībām ar vidējiem ieņēmumiem;

P. tā kā mājokļu krīze norisinās gan pārtikušās, gan mazāk pārtikušās valstīs, novedot pie sociālās atstumtības un teritoriālās segregācijas; tā kā piekļuve pienācīgiem un cenu ziņā pieņemamiem mājokļiem ir sarežģītāka neaizsargātām grupām, piemēram, nabadzīgiem strādājošajiem, sievietēm, gados jauniem cilvēkiem, it sevišķi gados jauniem bezdarbniekiem, vientuļajiem vecākiem, lielām ģimenēm, vecāka gadagājuma cilvēkiem, it sevišķi tiem, kas dzīvo vieni, LGBTIK, migrantiem, bēgļiem, personām ar invaliditāti, personām ar fiziskām vai psihiatriskām saslimšanām un personām no marginalizētām kopienām, tostarp romiem;

Q. tā kā Covid-19 krīze ir saasinājusi mājokļu nedrošību, pārmērīgas parādsaistības un izlikšanas un bezpajumtniecības risku, kā arī parādījusi nestabilās situācijas, kādās ir daudzi cilvēki, it sevišķi vecāka gadagājuma cilvēki, bet arī migrantu-darba ņēmēji un sezonāli darba ņēmēji, kuriem nav piekļuves mājokļiem, kas atbilst veselības un sociālās distancēšanās prasībām;

R. tā kā *Eurofound* Covid-19 apsekojums atklāja, ka 2020. gada aprīlī 38 % respondentu jau bija novērojuši savas finansiālās situācijas pasliktināšanos un 47 % ([33]) norādīja, ka viņiem ir finansiālas grūtības, savukārt bezdarbnieku vidū šis rādītājs sasniedz 87 %; tā kā šo personu vidū 30 % jau kavē savus komunālo pakalpojumu maksājumus un 22 % kavē savus īres vai hipotekāro kredītu maksājumus, savukārt viena piektdaļa baidās par savas izmitināšanas situācijas stabilitāti īres maksājumu kavējumu dēļ; tā kā *Eurofound* izpēte parāda, ka 2016. gadā 14 % cilvēku ES 28

([29]) https://www.eurofound.europa.eu/news/news-articles/inadequate-housing-is-costing-europe-eu194-billion-per-year
([30]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en
([31]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20190514-1
([32]) https://www.un.org/en/events/citiesday/assets/pdf/the_worlds_cities_in_2018_ data_booklet.pdf
([33]) https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2020/addressing-household-over-indebtedness

dalībvalstīs norādīja, ka kavē maksājumus, jo nespēj termiņā veikt īres vai hipotekāro kredītu, patēriņa kredītu, draugu vai ģimenes aizdevumu vai komunālos vai tālruņa rēķinu maksājumus; tā kā 21 % draud pārmērīgas parādsaistības, ja ņem vērā arī to cilvēku daļu, kuriem ir grūti (vai ļoti grūti) izdzīvot finansiāli, bet kuri (pagaidām) nekavē maksājumus;

S. tā kā Covid-19 pandēmija ir postoši ietekmējusi Eiropas darba tirgu, par ko Starptautiskā Darba organizācija lēš, ka 2020. gadā darba stundu zudums sasniedza 44 miljonus pilnslodzes darbvietu; tā kā Covid-19 krīze ir pasliktinājusi nevalstisko un labdarības organizāciju situāciju, kuras parasti palīdz cilvēkiem sarežģītās mājokļu vai dzīves situācijās, un radījusi nenoteiktību saistībā ar to, vai šīs organizācijas spēs turpināt sniegt savus pakalpojumus;

T. tā kā piespiedu izlikšana tiek definēta kā personu, ģimeņu un/vai kopienu pastāvīga vai pagaidu pārvietošana pret viņu brīvu gribu no viņu mājām un/vai apdzīvotās zemes, nenodrošinot atbilstīgu tiesisko vai cita veida aizsardzību vai piekļuvi šādai aizsardzībai, kas atbilstu starptautiskajām cilvēktiesībām; tā kā piespiedu izlikšana jau sen ir atzīta par smagu cilvēktiesību pārkāpumu;

U. tā kā atbilstīga mājokļa neesība daudziem ES iedzīvotājiem rada lielu problēmu; tā kā šobrīd nav pieejami precīzi dati par bezpajumtnieku skaitu ES un rūpīgi savākti dati ir efektīvas sabiedriskās politikas pamatā;

V. tā kā pēdējā desmitgadē daudzās dalībvalstīs ir paaugstinājušies bezpajumtniecības rādītāji, ko ir noteicis mājokļu izmaksu pieaugums, ekonomikas krīzes ietekme un izrietošās rīcībpolitikas, tostarp sociālo programmu un pabalstu, apturēšana un samazināšana;

W. tā kā programma "*Housing First*" ir integrēta stratēģija bezpajumtniecības apkarošanai, kura ietver gan atbalsta mājokļus, gan sociālos pakalpojumus un bezpajumtnieku integrēšanu darba tirgū; tā kā minētās programmas principu pieņemšana dalībvalstīs var ievērojami palīdzēt samazināt bezpajumtniecību;

X. tā kā ESTP 19. princips attiecas uz palīdzību mājokļu jautājumos un uz bezpajumtniecību; tā kā Komisija ir paziņojusi, ka tā ierosinās rīcības plānu, kas būs jāīsteno līdz 2021. gada februārim; tā kā bezpajumtniecība pārkāpj tiesības uz atbilstīgu mājokli un vairākas citas cilvēktiesības, tostarp tiesības uz nediskrimināciju, veselību, ūdeni un sanitāriju, personas drošību un brīvību no nežēlīgas, pazemojošas un necilvēcīgas izturēšanās ([34]), tādēļ tā galīgi nav savienojama ar ES sociālā progresa mērķiem un tās sociālo modeli; tā kā bezpajumtnieki un personas, kas dzīvo neformālos mājokļos, bieži tiek atzītas par noziedzīgām, saskaras ar uzmākšanos, stigmatizāciju, sociālo atstumtību un diskriminējošu attieksmi sava mājokļa statusa dēļ; tā kā šādām personām nereti ir liegta piekļuve sanitārijai, tās tiek sapulcinātas vienā vietā un tiek izstumtas no kopienām, kā arī pakļautas ekstremālai vardarbībai; tā kā bezpajumtnieku paredzamais mūža ilgums ir ievērojami mazāks nekā sabiedrībā kopumā;

Y. tā kā bezpajumtniecības definīcijai būtu jāietver gan tās materiālā puse (mājokļa atbilstības minimuma neesība), kā arī tās sociālais aspekts (droša vieta ģimenes vai sociālo attiecību veidošanai, līdzdalība kopienas dzīve un cieņpilna dzīve) ([35]); tā kā Covid-19 krīze ir parādījusi, ka bezpajumtniecības apkarošana ir sabiedrības veselības jautājums un ka risinājumi ir rodami, piemēram, nodrošinot pagaidu mājokļus un piemērojot moratoriju izlikšanām; vairākās dalībvalstīs šādi pasākumi ir ieviesti;

Z. tā kā bezpajumtniecība pieaug vismaz 24 dalībvalstīs; tā kā Eiropas Savienībā 700 000 bezpajumtniekiem ir naktis jāpavada patversmēs vai uz ielas, kas pēdējo 10 gadu laikā nozīmē pieaugumu 70 % apmērā;

([34]) ANO īpašā referenta galīgais ziņojums par atbilstīgiem mājokļiem, 3. lpp.

([35]) ANO īpašā referenta ziņojums par atbilstīgiem mājokļiem kā daļu no tiesībām uz pienācīgu dzīves līmeni un par tiesībām uz nediskrimināciju šajā kontekstā (A/HRC/31/54).

AA. tā kā trūkst cenas ziņā pieņemamu un pieejamu sociālo mājokļu; tā kā 9,6 % no ES 27 dalībvalstu iedzīvotājiem dzīvo mājsaimniecībās, kuras mājoklim tērē 40 % vai vairāk no saviem ekvivalentajiem neto ienākumiem ([36]); tā kā mājokļa izmaksu slogs ir smagāks personām ar invaliditāti, proti, mājokļa radītā pārmērīgā sloga rādītājs ir 12,5 % personām ar invaliditāti, salīdzinot ar 9,9 % personām bez invaliditātes;

AB. tā kā mājokļu cenu pieņemamība ir jāaplūko kopā ar tās vispārējām attiecībām ar ienākumu tendencēm un attīstību, kā arī ar mājokļu izmaksu sadalījuma taisnīgumu un pārmērīgu pieaugumu, turklāt tai ir nepārprotama dzimuma dimensija; tā kā mājokļu tirgus nepilnības apdraud sociālo kohēziju Eiropā, palielina bezpajumtniecību un nabadzību un ietekmē uzticēšanos demokrātijai; tā kā, lai risinātu visas šīs problēmas, valstu un vietējām iestādēm ir jāspēj pieņemt atbilstīgas mājokļu rīcībpolitikas, tostarp valsts atbalsta pasākumi, lai radītu apstākļus un atbalstu investīcijām sociālajos un cenas ziņā pieejamos mājokļos;

AC. tā kā publiskie izdevumi, ko tērē sociālajiem mājokļiem, dažādās Eiropas valstīs atšķiras, jo dažas valstis uz valsts mājokļu atbalstu liek lielāku uzsvaru nekā citas; tomēr tā kā kopš 2008. gada finanšu krīzes augusi ir vajadzība pēc sociāliem mājokļiem, jo personas ar zemākiem ienākumiem saskaras ar lielākiem finansiāliem spiedieniem saistībā ar mājokļiem; tā kā valstīm, kas sociālajiem mājokļiem piemēro vispārēju modeli, parasti ir lieli izīrējamu izmitināšanas vietu sektori, kuru visu galvenais mērķis ir sekmēt sociālo dažādību un nepieļaut segregāciju uz sociālekonomisku faktoru pamata ([37]);

AD. tā kā 2018. gadā mājokļu cenas paaugstinājās gandrīz visās dalībvalstīs, ja salīdzina ar 2015. gadu; tā kā pēdējo trīs gadu laikā mājokļu cenas ES ir paaugstinājušās par vidēji 5 %;

AE. tā kā pēdējos gados ir samazinājušās publiskās investīcijas sociālajos mājokļos; tā kā valdību izdevumi sociālajiem mājokļiem (pārskaitījumi un kapitāls) veido tikai 0,66 % no Eiropas IKP, kas ir mazs rādītājs, ja ņem vērā jaunāko vēsturisko līmeni, un nozīmē samazinājumu;

AF. tā kā ES mājokļu fonds ievērojami palielinās, taču mājokļu trūkums joprojām ir liela problēma;

AG. tā kā 10,3 % cilvēku ES nospiež pārmērīgs mājokļu izmaksu slogs;

AH. tā kā neatbilstoši apstākļi mājokļos un bezpajumtniecība negatīvi ietekmē ne tikai cilvēku fizisko un garīgo veselību, labklājību un dzīves kvalitāti, bet arī viņu piekļuvi nodarbinātībai un citiem ekonomiskiem un sociāliem pakalpojumiem;

AI. tā kā arī piekļuve atpūtas vietām, kopienas centriem, parkiem un zaļām teritorijām pozitīvi ietekme dzīves apstākļus; tā kā investīcijām sociālajos mājokļos būtu arī jāatbalsta fiziskas kopienas infrastruktūras (kopienas centru, sporta telpu utt.) izbūve un kopienas programmas, lai vēl vairāk uzlabotu dzīves kvalitāti cilvēkiem;

AJ. tā kā PVO ir norādījusi, ka mājokļi ir būtiska nozare nevienlīdzības risināšanai veselības aprūpes jomā ([38]); tā kā 2,1 % Eiropas iedzīvotāju viņu mājokļu iekštelpās nav vannas istabas, dušas vai tualetes; tā kā lielākā daļa šo cilvēku dzīvo piecās dalībvalstīs: Rumānijā (27,7 %), Bulgārijā (15,3 %), Lietuvā (10,6 %), Latvijā (9,9 %) un Igaunijā (5,3 %) ([39]); tā kā lauku apgabali ir sevišķi cietuši no nepietiekamām investīcijām sanitārijas un citu svarīgāko komunālo infrastruktūru piekļūstamībā; tā kā Eiropas Savienībai, izstrādājot un īstenojot savas rīcībpolitikas un pasākumus, būtu jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis;

([36]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Housing_statistics&oldid=497245#Housing_affordability
([37]) Eiropas Padomes Attīstības banka, *Housing inequality in Europe* (Nevienlīdzības mājokļu nozarē), 2017. gads, 34. lpp.
([38]) https://www.who.int/social_determinants/Guidance_on_pro_equity_linkages/en/
([39]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20191119-1

Ceturtdiena, 2021. gada 21. janvāris

AK. tā kā saskaņā ar Komisijas datiem mājsaimniecības ar bērniem kopumā ir vairāk pakļautas ļoti sliktu sadzīves apstākļu riskam un tā kā to bērnu īpatsvars, kas dzīvo pārapdzīvotā mājsaimniecībā, ir lielāks starp bērniem, kuri dzīvo nabadzībā, salīdzinot ar sabiedrību kopumā; tā kā nepietiekama piekļuve sociālajiem mājokļiem rada šķērsli bērniem ar maziem ienākumiem, un to izraisa sociālo mājokļu trūkums, kā rezultātā ir ilgstoši jāstāv rindā uz mājokli; tā kā mājoklis ar pienācīgu apkuri, drošu ūdensapgādi un sanitāriju un mājoklis vispār ir pamatelements bērnu veselības, labklājības, izaugsmes un attīstības nodrošināšanā; tā kā atbilstīgs mājoklis sekmē arī bērnu mācīšanos un mācību procesu ([40]);

AL. tā kā enerģētiskā nabadzība ir pastāvīga problēma, kas skar miljoniem ES iedzīvotāju, un tā kā Covid-19 šo krīzi padziļina, jo dzīvošana mājās palielina enerģijas patēriņu un rēķinus; turklāt, tā kā Covid-19 dēļ liels skaits darba ņēmēju ir pazaudējuši savas darbvietas un daļu ienākumu, neraugoties uz finansiālā atbalsta pasākumiem un īslaicīgām darba shēmām, ko ir ieviesusi lielākā daļa dalībvalstu un ko atbalsta ES; tā kā ar mājokļu pabalstiem un īres subsīdijām nereti nepietiek, lai segtu faktiskās mājokļa izmaksas, un dažās valstīs ļoti stingri kritēriji neļauj neaizsargātām grupām piekļūt mājokļu pabalstiem;

AM. tā kā sabiedrības noveco un saskaras ar demogrāfiskām pārmaiņām; tā kā, cilvēkiem kļūstot vecākiem, mainās mājokļa vajadzības atbilstīgi dzīvesveida vai ģimenes situācijas izmaiņām; tā kā ar mājokli ir saistīti tādi šķēršļi kā piekļūstamība, vientulība, bažas par drošību un apsaimniekošanas izmaksas;

AN. tā kā mājokļiem ir jābūt drošiem, ērtiem un viegli apsaimniekojamiem, un visi šie aspekti ir būtiski vecāka gadagājuma cilvēkiem;

AO. tā kā mājokļu fonda energoefektivitāte tieši ietekmē enerģētisko nabadzību un apsaimniekošanas izmaksas; tā kā gāzes un enerģētikas tirgus ir viena no pelnošākajām nozarēm pasaulē, lai gan gandrīz 7 % mājsaimniecību ES nespēj samaksāt savus komunālo pakalpojumu rēķinus ([41]); tā kā mājsaimniecības ar zemākiem ienākumiem par enerģiju maksā vairāk; tā kā renovācijas vilnim var būt liela nozīme energoietaupījumu panākšanā un izmaksu un enerģijas patēriņa samazināšanā, tādējādi palīdzot mazināt enerģētisko nabadzību un uzlabot ikvienas personas ērtības, sanitārijas un dzīves apstākļus;

AP. tā kā ES ekonomikas dekarbonizācija līdz 2050. gadam ir kopīgs mērķis cīņā pret klimata pārmaiņām un tā kā ēku apkurei un dzesēšanai izmantotā enerģija ir viens no galvenajiem klimata pārmaiņu cēloņiem; tā kā ar Eiropas zaļo kursu Eiropas Savienība ir sev noteikusi mērķi uzlabot ēku energoefektivitāti;

AQ. tā kā vairāk nekā pusē ES dalībvalstu tagad ir vairāk nekā 500 mājokļu uz 1000 iedzīvotājiem; tā kā šis rādītājs ir visaugstākais tajās valstīs, kuras ir tūristu galamērķi un kur brīvdienu mājas, kas uzbūvētas izmantošanai tūrisma sezonā tūristu iecienītās vietās, nepalīdz nodrošināt plašākas sabiedrības mājokļu vajadzības ([42]);

AR. tā kā bezpajumtnieku un neformālu izmitināšanas vietu vai neatbilstīgu mājokļu iedzīvotāju vidū ir ārkārtīgi daudz bēgļu, patvēruma meklētāju, migrantu, it sevišķi nedokumentēto, iekšzemē pārvietotu personu, bezvalstnieku, personu ar invaliditāti, bērnu un gados jaunu cilvēku, pirmiedzīvotāju, sieviešu, LGBTIK, vecāka gadagājuma cilvēku un rasu, etnisko un reliģisko minoritāšu pārstāvju un tā kā nereti viņi ir izstumti uz vistālākajām un nedrošākajām vietām; tā kā iepriekš minētās personas sava mājokļa statusa dēļ bieži saskaras arī ar intersekcionālu diskrimināciju; tā kā, nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Eiropas Savienības mērķis ir apkarot ar dzimumu, rasu vai etnisko piederību, reliģiju vai pārliecību, invaliditāti, vecumu vai dzimumorientāciju saistītu diskrimināciju;

AS. tā kā Komisija 2020. gada 12. novembrī pieņēma savu pirmo LGBTIK līdztiesības stratēģiju;

([40]) *Feasibility study for a Child Guarantee: Target Group Discussion Paper on Children living in Precarious Family Situations* (Garantijas bērniem priekšizpēte — mērķgrupas diskusiju dokuments par bērniem, kas dzīvo nedrošās ģimenes situācijās).

([41]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200120-1

([42]) https://www.oecd.org/els/family/HM1-1-Housing-stock-and-construction.pdf

AT. tā kā Eiropas Padomes Ministru komiteja CM/Rec(2010)5 ieteica dalībvalstīm īstenot pasākumus, lai nodrošinātu, ka ikviena persona var efektīvi un vienlīdzīgi piekļūt atbilstīgiem mājokļiem bez diskriminācijas seksuālās orientācijas vai dzimumidentitātes dēļ; tā kā šī komiteja arī ieteica pienācīgu uzmanību pievērst bezpajumtniecības riskiem, ar ko saskaras LGBTIK, tostarp gados jauni cilvēki un bērni, kas var būt sevišķi neaizsargāti pret sociālo atstumtību, arī paši savās ģimenēs;

AU. tā kā Komisijas pētījumā par dzimuma likumīgu atzīšanu Eiropas Savienībā ir uzsvērta diskriminācija pret transpersonām un konkrētam dzimumam nepiesaistītām personām saistībā ar piekļuvi mājokļu tirgum, ietverot mājokļa zaudēšanu, jo konkrēti dzimuma atzīšanas procesi ES paredz šķiršanos; tā kā piekļuve dzimuma likumīgai atzīšanai palielina transpersonu iespēju atrast mājokli gadījumā, ja viņu dokumentiem ir jāatbilst viņu dzimuma pašizpausmei;

AV. tā kā Komisijas kompetencē ir liels skaits jautājumu, kas saistīti ar mājokļu tirgu, tostarp banku uzraudzība, monetārā politika, aizdevumi un hipotekārie kredīti, ietverot iecietības noteikumus un parādsaistību nokārtošanu, kā arī spēju iejaukties spekulatīva cenu burbuļa, mājokļu sociālā finansējuma publisko izmaksu un ieņēmumus nenesošu aizdevumu gadījumā; tā kā saskaņā ar LESD 26. protokolu pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi sniegšana, piemēram, sociālo mājokļu un cenas ziņā pieņemamu mājokļu nodrošināšana, būtu jābalsta uz konkrētiem valsts, reģionālā vai vietējā līmenī uzticētiem uzdevumiem, kas atspoguļo mājokļu un kopienu vajadzības un samērīgu atbalstu;

AW. tā kā mājokļu un zemes spekulatīvai iegādei ir liela nozīme mājokļu cenu nepārtrauktās pieaugumā; tā kā mājokļu cenu un tirgus īres cenu krasā un nepārtrauktā paaugstināšanās, it sevišķi ir vērojama pilsētās un pilsētu un piepilsētu teritorijās;

AX. tā kā piespiedu izlikšana tiek definēta kā personu, ģimeņu un/vai kopienu pastāvīga vai pagaidu pārvietošana pret viņu brīvu gribu no viņu mājām un/vai apdzīvotās zemes, nenodrošinot atbilstīgu tiesisko vai cita veida aizsardzību vai piekļuvi šādai aizsardzībai, kas atbilstu starptautiskajām cilvēktiesībām; tā kā piespiedu izlikšana jau sen ir atzīta par smagu cilvēktiesību pārkāpumu;

Atbilstošu, energoefektīvu un veselībai labvēlīgu mājokļu nodrošināšana

1. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, lai tiesības uz atbilstīgu mājokli tiktu atzītas un būtu piemērojamas kā pamata cilvēktiesības saskaņā ar piemērojamiem Eiropas un valstu tiesību aktu noteikumiem; aicina Komisiju un dalībvalstis ikvienai personai nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi atbilstīgam mājoklim, tostarp tīram un kvalitatīvam dzeramajam ūdenim, atbilstīgai un līdztiesīgai sanitārijai un higiēnai, savienojamam ar kanalizāciju un ūdensapgādes tīkliem, kvalitatīvai iekštelpu videi un cenas ziņā pieņemamai, uzticamai un ilgtspējīgai enerģijai, tādējādi sekmējot visu nabadzības veidu izskaušanu un atbalstot visneaizsargātākās grupas, lai aizsargātu viņu veselību un labklājību;

2. atkārtoti prasa īstenot ES mēroga rīcību attiecībā uz moratorija noteikšanu apkures atslēgšanai ziemā un prasa uz ziemas periodu paredzēt izlikšanas aizliegumu; nosoda moratorija apiešanu, ziemā nepieslēdzot apkuri, kā rezultātā moratorijs nedarbojas; aicina Komisiju nodrošināt, lai elektroenerģijas piegādātāji pieņem aizsardzības shēmas, lai garantētu elektroenerģijas piegādi trūcīgu personu mājām, jo piekļuve komunālajiem pamatpakalpojumiem, t. i., ūdenim, elektroenerģijai un sanitārijai, ir būtiska ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai;

3. aicina ieviest ES līmeņa obligātas minimālās prasības attiecībā uz veselībai labvēlīgiem mājokļiem, tostarp iekštelpu gaisa kvalitāti, kas būtu jāsaskaņo vismaz ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) pamatnostādnēm; aicina dalībvalstis ievērot un piemērot komunālas sanitārijas un sabiedrības veselības pamatnoteikumus, kā arī PVO pamatnostādnes par atbilstīgiem mājokļiem, veselību un temperatūru un kopīgot valsts līmeņa paraugpraksi un apsvērumus;

4. aicina Komisiju un dalībvalstis kā prioritāti izvirzīt emisiju samazināšanu un energoefektivitātes panākšanu ar mājokļu renovācijām; atbalsta to, ka renovācijas vilnis ir vērsts uz enerģētiskās nabadzības un ēku ar zemāko energoefektivitāti jautājuma risināšanu saskaņā ar Eiropas zaļā kursa mērķiem un principiem, lai nodrošinātu sociāli taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitrālu ekonomiku, kurā neviens neatpaliek; aicina īpašu uzmanību pievērst sociālajiem

mājokļiem, vienģimeņu mājokļiem un īpašnieka apdzīvotām daudzdzīvokļu ēkām, kā arī jautājuma par neatbilstīgiem mājokļiem un mājokļu pieejamību risināšanai; tādēļ uzsver, ka mājokļu īrnieki un īpašnieki būtu pilnībā jāinformē par renovācijas projektiem un jāiesaista tajos un ka nevajadzētu pieļaut kopējo izmaksu palielināšanos viņu dēļ;

5. aicina dalībvalstis organizēt energoietaupījumu kampaņas; uzsver, ka minimālie energoefektivitātes standarti palīdz sekmēt renovāciju skaitu un apmēru ēkās ar zemāko energoefektivitāti, un atzinīgi vērtē renovācijas viļņa plānu ieviest obligātus minimālos energoefektivitātes standartus esošām ēkām, kad tiks veikta gaidāmā Energoefektivitātes direktīvas un Ēku energoefektivitātes direktīvas pārskatīšana;

6. atzinīgi vērtē Komisijas atbalstu renovāciju vilnim, lai finansētu risinājumus mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem; atzinīgi vērtē mājokļu izmaksu neitralitātes modeli (ietverot īres, enerģijas un ekspluatācijas izmaksas, kā arī vietējos nodokļus), jo tas apvieno sociālos un klimata mērķus un nepieļauj "renoizlikšanas" (izlikšanas ēkas plaša mēroga renovācijas dēļ), nodrošinot, ka īres maksas pieaugumu pilnībā izlīdzsvaro energoietaupījumi; uzsver, ka īrnieki ir jāaizsargā pret izlikšanu mājokļu renovācijas laikā;

7. norāda, ka, lai stimulētu renovācijas, it sevišķi daudzdzīvokļu māju renovācijas, liela nozīme ir līdzdalībai, saziņai un finanšu stimuliem; aicina Komisiju, dalībvalstis un finansēšanas iestādes nodrošināt renovācijas finansējuma plašu pieejamību un visu kategoriju īpašumtiesību turētāju tiesības uz šādu finansējumu, arī situācijās, kad nav izveidotas mājokļu īpašnieku asociācijas;

8. aicina Komisiju daudzgadu finanšu shēmā un Eiropas Atveseļošanas instrumentā par prioritāti noteikt renovācijas vilni, ekonomikas atveseļošanas politikas centrā izvirzot neaizsargātā situācijā esošus cilvēkus, un nodrošināt visiem vienlīdzīgi pieejamus ēku renovācijas projektus, jo investīcijas šajā jomā var radīt pretciklisku ietekmi ar milzīgu darbvietu radīšanas potenciālu; aicina dalībvalstis atveseļošanas un noturības plānos par prioritāti noteikt ēku renovāciju, lai varētu panākt pilnīgu ēku renovāciju vismaz 3 % apmērā no Eiropas ēku fonda gadā; prasa īpašu uzmanību pievērst arī ēkām, kuras apdraud zemestrīces Eiropas reģionos, kam ir raksturīgas zemestrīces;

9. aicina ES un dalībvalstis atbalstīt aprites ekonomiku būvniecības nozarē un ēkām un produktiem piemērot aprites ekonomikas principus ar obligātiem vidiskā nekaitīguma principiem; aicina ES un dalībvalstis, izskatot renovācijas variantus, priekšroku dot būvniecības produktiem, kas izgatavoti no mazoglekļa, ilgtspējīgiem un netoksiskiem materiāliem, kurus ir arī viegli salabot un izmantot atkārtoti, un mudināt ātri pāriet uz atjaunojamiem enerģijas avotiem apkurē un dzesēšanā; uzsver, ka videi nekaitīgāki mājokļi, kas būvēti no vidiski ilgtspējīgākiem un noturīgākiem materiāliem, sniegs gan plašus sociālos, gan konkrētus ekonomiskos ieguvumus; aicina Komisiju un dalībvalstis savos mājokļu investīciju plānos ieviest videi nekaitīgus sociālos mājokļus, tostarp arī sociālo mājokļu ilgtspējas kritērijus;

10. aicina Komisiju nodrošināt, ka saskaņā ar publiskā iepirkuma noteikumiem ir iespējamas renovācijas inovācijas un ilgtermiņa partnerības sociālo mājokļu sektorā, piemēram, viedā apkārtnes attīstības pieeja, kas ierosināta renovācijas viļņa cenas ziņā pieejamu mājokļu iniciatīvā;

11. aicina dalībvalstis veicināt programmas un iniciatīvas, kuru mērķis ir mudināt radniecīgās ģimenes dzīvot tuvumā, stiprināt saikni starp paaudzēm un palīdzēt vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuri veselības vai finansiālu iemeslu dēļ ir spiesti pamest savas mājas, atrast savām vajadzībām atbilstošu jaunu mājokli savā kopienā, kurai viņi piederējuši daudzus gadus;

Bezpajumtniecības un diskriminācijas apkarošana

12. prasa izvirzīt ES līmeņa mērķi līdz 2030. gadam izskaust bezpajumtniecību; aicina Komisiju īstenot efektīvākus pasākumus, lai atbalstītu dalībvalstis bezpajumtniecības samazināšanā un izskaušanā, to nosakot par prioritāti ESTP rīcības plāna kontekstā;

13. aicina Komisiju ierosināt ES regulējumu valstu bezpajumtniecības stratēģijām un turklāt aicina dalībvalstis pieņemt principu "Mājoklis vispirms" un par prioritāti izvirzīt pastāvīgu mājokļu nodrošināšanu bezpajumtniekiem, arī ar proaktīviem un reaģējošiem pasākumiem valstu bezpajumtniecības stratēģiju ietvaros, pamatojoties uz sistēmisku apspriešanos ar NVO, kuras strādā ar bezpajumtniecības, nabadzības un diskriminācijas jautājumiem;

14. uzskata, ka Komisijai būtu jāizpēta pašreizējo sekmīgo modeļu, proti, "Mājoklis vispirms", turpmāka īstenošana, izmantojot atbilstīgus finansēšanas instrumentus, piemēram, Eiropas Sociālo fondu Plus un Eiropas Reģionālās attīstības fondu;

15. uzsver, ka ir vajadzīga ministriju un starpvaldību sadarbība šādu stratēģiju izstrādē un īstenošanā, kā arī galveno ieinteresēto personu līdzdalība, un mudina dalībvalstis apmainīties ar paraugpraksi;

16. uzsver, ka ir svarīgi apkopot uzticamus datus par bezpajumtniecību, arī par gados jaunu cilvēku bezpajumtniecību, iesaistot attiecīgās NVO un iestādes, kuras sniedz pakalpojumus personām, kas pakļautas bezpajumtniecības riskam vai kas ir bezpajumtnieki; aicina Komisiju un dalībvalstis pieņemt vienotu pamatdefinīciju un saskaņotus rādītājus par bezpajumtniecību ES, kas nodrošinātu vienotu izpratni, sistemātisku salīdzinājumu un novērtējumu par bezpajumtniecības apmēru ES valstīs; kā arī kas ļautu ES līmenī sistemātiski salīdzināt bezpajumtniecības rādītājus ar tādu iestāžu starpniecību kā *Eurostat*; aicina izmantot tādus esošos instrumentus kā Eiropas bezpajumtniecības un atstumtības mājokļa jomā tipoloģija;

17. aicina dalībvalstis un Komisiju īstenot pasākumus un programmas gados jauniem cilvēkiem, kas sasniedz 18 gadu vecumu un kam draud bezpajumtniecība; aicina Komisiju sniegt finansiālu atbalstu gados jauniem cilvēkiem, lai viņi varētu uzsākt neatkarīgu dzīvi, uzlabojot piekļuvi informācijai par finansējumu cenas ziņā pieņemamiem mājokļiem un nodrošinot, ka pārskatītā Garantija jauniešiem palīdz risināt gados jaunu cilvēku bezpajumtniecību, kuras apmērs ES valstīs pieaug;

18. atzinīgi vērtē uzmanības pievēršanu LGBTIK līdztiesības stratēģijā LGBTIK bezpajumtniecībai, it sevišķi gados jaunu LGBTIK bezpajumtniecībai; mudina Komisiju izstrādāt instrumentus, lai uzlabotu datu apkopošanu, sekmētu izpēti visā ES un atvieglotu informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm par pieejām LGBTIK bezpajumtniecības risināšanā;

19. atkārto savu 2014. gada 16. janvāra aicinājumu pārtraukt bezpajumtnieku sodīšanu par bezpajumtniecību un mainīt pašreizējo diskriminējošo praksi, kas liedz bezpajumtniekiem piekļuvi sociālajiem pakalpojumiem un pajumtei;

20. aicina Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru aktīvāk uzraudzīt aporofobijas motivētus naida noziegumus un starpgadījumus; uzsver, ka nabadzība un bezpajumtniecība nav noziegums; mudina dalībvalstis izstrādāt mehānismus savas publiskās politikas ietvaros, lai garantētu bezpajumtnieku drošību, un savā sabiedrības drošības politikā noteikt aporofobiju par naida noziegumu; aicina Komisiju un dalībvalstis aizliegt un risināt diskrimināciju bezpajumtniecības vai cita mājokļa statusa dēļ un anulēt visus tiesību aktus un pasākumus, kas paredz kriminālatbildību un sodus par to, ka persona ir bezpajumtnieks vai rīkojas kā bezpajumtnieks, piemēram, guļ vai ēd sabiedriskās vietās, kā arī aizliegt bezpajumtnieku piespiedu izlikšanu no sabiedriskām vietām, ja vien viņiem netiek nodrošināta droša mājokļa alternatīva, un aizliegt iznīcināt viņu personīgās mantas;

21. aicina dalībvalstis nodrošināt, lai ārkārtas pasākumi bezpajumtniecības novēršanai un bezpajumtnieku aizsardzībai Covid-19 krīzes laikā, it sevišķi moratorijs par izlikšanu un atslēgšanu no energoapgādes, un pagaidu mājokļu nodrošinājums tiktu saglabāti tik ilgi, cik nepieciešams, un pēc tam tiktu rasti atbilstoši un pastāvīgi risinājumi; aicina dalībvalstis atbalstīt un veicināt nevalstiskas un labdarības organizācijas, kas sniedz veselības aprūpes un sociālos pakalpojumus bezpajumtniekiem un palīdz viņus aizsargāt pret Covid-19;

22. atzīst, ka dažās ārkārtas situācijās, piemēram, kad cilvēki saskaras ar nestabilām administratīvām situācijām vai vardarbības ģimenē upuru gadījumā, skartajām personām būtu jānodrošina ārkārtas mājokļa risinājumi, piemēram, patvērums; aicina dalībvalstis nodrošināt, lai neviena persona nebūtu spiesta gulēt nepieņemamos apstākļos tādēļ, ka nav atbilstīgas alternatīvas; aicina Komisiju un dalībvalstis sadarboties, lai sekmētu ikvienas personas beznosacījumu piekļuvi pienācīgas kvalitātes ārkārtas patvērumam situācijās, kad ir akūta nepieciešamība pēc mājokļa; tomēr uzsver, ka tam vajadzētu būt tikai īslaicīgam risinājumam, nevis tādu strukturālo risinājumu alternatīvai kā profilakse un pienācīga mājokļa un sociālā atbalsta nodrošināšana, risinot bezpajumtniecības jautājumu;

23. norāda, ka it sevišķi sievietes ir pakļautas mājokļu krīzei; uzsver, ka nabadzība sievietes skar vairāk, ko daļēji nosaka algu un pensiju atšķirības starp sievietēm un vīriešiem un tas, ka sievietēm biežāk ir nepilna laika darbs; uzsver, ka sieviešu bezpajumtniecība nereti ir mazāk pamanāma un ka tai ir jārod specifiski risinājumi; aicina Komisiju un dalībvalstis savās valsts bezpajumtniecības stratēģijās izstrādāt dzimumbalstītu pieeju, lai atbalstītu sievietes-bezpajumtnieces, kuras nereti

cieš no sarežģītam traumām un saskaras ar atkārtotu traumatisku pieredzi, piemēram, vardarbības un ļaunprātības ģimenē dēļ, nošķirtības no bērniem, stigmatizācijas un drošu vietu neesības dēļ; aicina Komisiju un dalībvalstis izstrādāt dzimumbalstītu pieeju savā mājokļu politikā, it sevišķi atbalstot sievietes, kuras nonākušas konkrētās situācijās, piemēram, ir vientuļās mātes;

24. atgādina, ka sociālā distancēšanās un karantīna Covid-19 dēļ ir dramatiski ietekmējusi pret sievietēm vērstas vardarbības gadījumu skaitu, palielinot arī vardarbības ģimenē un vardarbības pret bērniem gadījumu skaitu; atgādina, ka sieviešu ekonomiskā neatkarība ir sevi apliecinājusi kā pamataspektu cīņā pret dzimumbalstītu vardarbību; tādēļ aicina Komisiju un dalībvalstis sniegt finansiālu atbalstu sievietēm, kuras cietušas no dzimumbalstītas vardarbības, lai viņas varētu uzsākt neatkarīgu dzīvi, un uzlabot piekļuvi informācijai par finansējumu cenas ziņā pieņemamiem mājokļiem, lai tādējādi uzlabotu viņu ekonomisko neatkarību un dzīves līmeni;

25. prasa izstrādāt visaptverošu un integrētu nabadzības apkarošanas stratēģiju ar noteiktu nabadzības samazināšanas mērķi, tostarp attiecībā uz bērnu nabadzību; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt bērnu tiesību uz atbilstīgu mājokli īstenošanu, arī sniedzot saistīto atbalstu vecākiem, kam ir grūti paturēt mājokli vai piekļūt mājoklim, lai viņi varētu palikt kopā ar saviem bērniem, īpašu uzmanību pievēršot gados jauniem pilngadīgajiem, kuri pamet bērnu labklājības iestādes; aicina Komisiju ne vēlāk kā līdz 2021. gadam iesniegt Eiropas Garantiju bērniem ar budžetu 20 miljardu EUR apmērā, ar tās īstenošanu cita starpā panākot, ka ikvienam bērnam ES ir piekļuve atbilstīgam mājoklim;

26. aicina dalībvalstis nodrošināt visiem vienlīdzīgu piekļuvi atbilstīgiem mājokļiem, apkarot rasismu un pret romiem vērstu nepatiku un panākt jebkāda veida diskriminācijas aizliegumu, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantā; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt Hartas, kā arī Rasu vienlīdzības direktīvas, ES programmas attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām un ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanu; prasa īpašu uzmanību pievērst intersekcionālai diskriminācijai; aicina Padomi ātri pieņemt horizontālo diskriminācijas aizlieguma direktīvu; aicina Komisiju efektīvi izvērtēt dalībvalstu politisko apņemšanos un uzsākt pārkāpuma procedūras pret tām valstīm, kuras nepiemēro ES pretdiskriminācijas tiesību aktus vai kuras paredz krimināltatbildību par bezpajumtniecību;

27. mudina dalībvalstis noteikt un īstenot rīcībpolitiku pret graustu kvartālu saimniekiem un pārmērīgi augstas īres maksas prasītājiem un dalīties ar labu praksi attiecībā uz šādu politiku;

28. ar dziļām bažām norāda, ka romu apstākļi joprojām ir ārkārtīgi satraucoši, jo daudzi no viņiem parasti dzīvo nošķirtās apmetnēs, kurām raksturīgi neatbilstoši sadzīves apstākļi; aicina dalībvalstis veicināt teritoriālo desegregāciju, iesaistīt romus-labumguvējus visos mājokļu projektu izstrādes, īstenošanas, uzraudzības un izvērtēšanas posmos, lai efektīvi nodrošinātu, ka viņi saņem informāciju, lai gūtu labumu no esošajiem līdzekļiem, kā arī sekmēt pretdiskriminācijas rīcībpolitikas un mehānismus nolūkā nepieļaut piespiedu izlikšanu un nodrošināt apmešanās vietas romu klejotāju grupām; uzsver, ka ir steidzami nepieciešamas izglītojošas un informētības vairošanas kampaņas, kā arī publiskas investīcijas šajā saistībā, kuras ir kļuvušas vēl aktuālākas saistībā ar Covid-19 pandēmijas radītajiem apdraudējumiem; mudina Komisiju un dalībvalstis izmantot gaidāmo Taisnīgas pārkārtošanās fondu saskaņā ar plānoto nolūkā uzlabot mājokļu, veselības aprūpes un nodarbinātības situāciju, lai neviens, tostarp romi, netiktu atstāts novārtā;

29. brīdina, ka, lai izlikšana būtu atbilstīga starptautiskajām cilvēktiesībām, ir jāizpilda vairāki kritēriji, ietverot jēgpilnu sadarbību ar skartajām personām, visu reālistisko variantu izskatīšanu, pārvietošanu uz atbilstīgiem mājokļiem ar skarto mājsaimniecību piekrišanu, lai neviens nekļūtu par bezpajumtnieku, kā arī tiesu iestāžu pieejamību, lai nodrošinātu procedūru taisnīgumu un atbilstību visām cilvēktiesībām; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, ka gadījumos, kad šie kritēriji nav izpildīti, izlikšanas atzīst par piespiedu izlikšanām un uzskata par tiesību uz mājokli pārkāpumu; pieprasa aizliegt starptautiskajās tiesībās noteiktās piespiedu izlikšanas jebkādos nosacījumos;

30. ar dziļām bažām norāda, ka personas ar invaliditāti nereti saskaras ar vairākām sarežģītām problēmām un dažādu veidu tiesību ierobežojumiem mājokļu jomā, piemēram, ir ierobežotas viņu tiesības dzīvot kopienā ar vienlīdzīgām iespējām, trūkst kopienā bāzētu pakalpojumu, kas vajadzīgi, lai aizsargātu pāreju no institucionālas aprūpes uz dzīvi kopienā, tas, ka nereti šādas personas ir spiestas dzīvot nodalītās uzturēšanās iestādēs, nabadzība, nepietiekama piekļuve mājokļu programmām, pastāvošie piekļūstamības ierobežojumi utt.; atgādina Komisijai un dalībvalstīm, ka Konvencija par

personu ar invaliditāti tiesībām īsteno̦šanu paredz tām pienākumus; aicina ātri veikt deinstitucionalizāciju visā Eiropā un izmantot pieejamos ES un valstu līdzekļus, lai nodrošinātu pieejamus, nenodalītus mājokļus un personām ar invaliditāti sniegtu vajadzīgos kopienā bāzētos pakalpojumus, lai aizsargātu viņu tiesības dzīvot neatkarīgi kopienā un piekļūt vienlīdzīgām iespējām iesaistīties sabiedrībā;

31. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, lai ES un dalībvalstu līdzekļi netiktu izmantoti tādu mājokļu projektu finansēšanai, kas noved pie segregācijas vai sociālās atstumtības; aicina dalībvalstis vienmēr ņemt vērā mājokļu kvalitāti pilsētu attīstības, arhitektūras un funkcionalitātes ziņā, lai uzlabotu ikvienas personas labklājību; aicina Komisiju un dalībvalstis sekmēt programmas un stimulus, kas veicina un stiprina saikni starp paaudzēm, ļaujot cilvēkiem, it sevišķi vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuri finansiālu vai veselības iemeslu dēļ pamet savas mājas, atrast savām vajadzībām atbilstošu jaunu mājokli savā kopienā;

32. aicina Komisiju un dalībvalstis plānotajā sabiedrisku un privātu ēku renovācijas vilnī piemērot vispārēju pienākumu izpildīt piekļūstamības kritēriju un izmantot tā potenciālu, lai uzlabotu piekļūstamību personām ar invaliditāti un vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī personām ar motoriem un sensoriem traucējumiem nolūkā panākt mājokļu ērtību to iedzīvotājiem un atbilstību nākotnes prasībām, ņemot vērā pieaugošās demogrāfiskās pārmaiņas;

Integrēta pieeja sociālajiem, valsts un cenas ziņā pieņemamiem mājokļiem ES līmenī

33. aicina Komisiju un dalībvalstis mājokļus noteikt par vienu no ESTP rīcības plāna stūrakmeņiem; atgādina, ka ES politikai, finansēšanas programmām un finansēšanas instrumentiem ir liela ietekme uz mājokļu tirgiem, ēku fonda kvalitāti un iedzīvotāju dzīvi; aicina Komisiju steidzami izstrādāt integrētu ES līmeņa stratēģiju sociālajiem, valsts, nenodalītiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, radot pamatojošu satvaru valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, lai visiem nodrošinātu drošus, veselībai nekaitīgus, pieejamus un kvalitatīvus mājokļus par pieņemamu cenu; aicina Komisiju šīs stratēģijas ietvaros pilnveidot savu rīcību, lai visus valdības līmeņus iesaistītu ikvienas personas tiesību uz atbilstīgu mājokli pilnīgā un konsekventā īstenošanā;

34. atzinīgi vērtē mājokļu cenu pieņemamības iekļaušanu Eiropas pusgadā; mudina Komisiju nodrošināt, lai visi konkrētām valstīm adresētie ieteikumi pozitīvi sekmētu ESTP principu pilnīgu un konsekventu īstenošanu, ANO IAM sasniegšanu un zaļajā kursā noteikto ES klimata mērķu īstenošanu; mudina dalībvalstis īstenot konkrētām valstīm adresētos ieteikumus par mājokļu cenu pieņemamību; norāda, ka valstu plāni par cenas ziņā pieņemamiem mājokļiem būtu jāiekļauj valsts reformu programmās, un pieprasa Komisijai un dalībvalstīm izstrādāt īpašas stratēģijas, lai novērstu šķēršļus, kas ierobežo tiesības uz mājokli, piemēram, diskrimināciju, spekulācijas, agresīvu kreditēšanu, zemes sagrābšanu, konfliktus, piespiedu izlikšanas, vides degradāciju un neaizsargātību pret katastrofām;

35. uzsver, ka ir jāprecizē mājokļu cenu indekss; uzskata, ka mājokļa cena ir pieņemama, ja iedzīvotāja atlikušais budžets ir vismaz pietiekams, lai segtu citus būtiskus izdevumus cieņpilnai dzīvei; uzsver, ka ir jāizstrādā vispusīga ES līmeņa mājokļu cenu pieņemamības definīcija, ņemot vērā ļoti dažādus rādītājus, piemēram, izlikšanas un nabadzības rādītājus; norāda, ka pašreizējais atsauces slieksnis mājokļa izmaksu pārmērīgam slogam 40 % apmērā no mājsaimniecības neto ienākumiem pienācīgi neatspoguļo to mājsaimniecību skaitu, kurām mājokļa izmaksas ir pārmērīgs slogs; aicina pārvērtēt šo atsauces slieksni un mudina *Eurostat* nodrošināt plašāku datu kopumu par mājsaimniecību mājokļa izmaksu izdevumiem no 25 līdz 40 % apmērā no neto ienākumiem 5 % intervālos;

36. mudina Komisiju sniegt precīzākus, kvalitatīvus un salīdzināmus datus par mājokļu tirgiem un uzraudzīt mājokļu cenu pieņemamību visā ES, arī vietējā un reģionālā līmenī, izmantojot *Eurostat* Eiropas statistiku attiecībā uz ienākumiem un dzīves apstākļiem (*EU-SILC*) un Eiropas Enerģētiskās nabadzības observatoriju un ņemot vērā valstu mājokļu tirgu sadrumstalotību un atšķirības dalībvalstu starpā;

37. aicina Padomi un dalībvalstis atsākt neformālās sanāksmes ar mājokļu lietu ministriem, iesaistīt tajās arī Parlamentu, darīt tās pieejamas ieinteresētajām personām un iesniegt pārskatītu mājokļu jautājumu kontaktpunktu formātu, lai nodrošinātu mehānismu informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm un platformu paraugprakses apmaiņai saistībā ar bezpajumtniecības novēršanu un atbilstīgu mājokļu nodrošināšanu par pieņemamu cenu;

38. mudina dalībvalstis saistībā ar sociālo investīciju finansēšanu, kuru mērķis ir risināt mājokļu problēmas, sadarboties ar sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, jo daudziem no minētajiem var būt liela nozīme atbilstīgu mājokļu risinājumu attīstīšanā un uzturēšanā neaizsargātās situācijās esošām personām;

39. aicina dalībvalstis vairāk ieguldīt pieejamos aprūpes namos vecāka gadagājuma cilvēkiem ar kvalitatīviem aprūpes pakalpojumiem, kas pieejami lielākam skaitam vecāka gadagājuma cilvēku;

Īpašumtiesību drošības un iekļaujošu mājokļu tirgu nodrošināšana

40. norāda, ka 25,1 % Eiropas īrnieku, kas maksā tirgus īres cenas, vairāk nekā 40 % no saviem ienākumiem tērē īrei un ka īres maksas vidēji pastāvīgi paaugstinās ([43]); aicina dalībvalstis un reģionālās un vietējās iestādes paredzēt tiesību aktu noteikumus, arī skaidrus īres noteikumus, lai aizsargātu īrnieku un iedzīvotāju ar īpašumtiesībām tiesības un lai uzlabotu drošību gan īpašniekiem, gan īrniekiem un novērstu izlikšanas, tostarp arī pēc renovācijas pasākumiem, ietverot personas, kas dzīvo restitūcijas procesā valstij atsavinātos mājokļos; aicina dalībvalstis un reģionālās un vietējās iestādes nodrošināt īres pārredzamību un atbalstīt organizācijas, kas strādā pie īrnieku un iedzīvotāju ar īpašumtiesībām aizsardzības, un noteikt zema sliekšņa tiesisku strīdu atrisināšanas procedūras;

41. aicina dalībvalstis īstenot mājokļu politiku, kuras pamatā ir vienlīdzīgas attieksmes pret privātīpašumā esošiem un privāti īrētiem mājokļiem, kā arī īrētiem sociālajiem mājokļiem princips; aicina Komisiju ievērot šo principu Eiropas pusgadā; uzskata, ka tiesības uz mājokli nedrīkst šauri definēt kā piekļuvi sociālajam mājoklim, bet tās ir jādefinē plašāk kā tiesības mierpilni, droši un cieņpilni dzīvot mājās; uzsver, ka sociālajiem un publiski finansētiem mājokļiem ir svarīgi noteikt pārredzamus atbilstības kritērijus, lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi mājokļiem; mudina dalībvalstis izstrādāt valstu stratēģijas, lai nepieļautu sociālu segregāciju, panākot sociālo mājokļu plašāku ģeogrāfisko izplatību, kas būtu pieejami visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no statusa, dzimuma, reliģijas vai etniskās izcelsmes; aicina dalībvalstis atvieglot piekļuvi mājokļiem un sekmēt daudzveidīgus vietējos rajonus, uzlabojot kreditēšanas instrumentu pieejamību un īres ar izpirkuma tiesībām pieejamību gados jauniem cilvēkiem, ģimenēm ar zemiem un vidējiem ienākumiem un cilvēkiem no sociāli un ekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošām grupām; mudina dalībvalstis sadarboties ar banku nozari, lai šīm grupām izsniegtu valsts garantētus aizdevumus par pieņemamu cenu, vienlaikus novēršot burbuļus un pārmērīgas parādsaistības;

42. aicina dalībvalstis aktīvāk censties novērst mājokļu tirgus nevienlīdzības, arī sniedzot vispusīgu informāciju par mājokļu tirgus darbību, darījumu skaitu un ģeogrāfisko izplatību, cenu tendencēm konkrētos tirgus segmentos un attīstības potenciālu citos konkrētos segmentos;

43. uzsver, ka mājokļu ekonomiskās attīstības līdzsvarošanā un uzlabošanā izšķiroša nozīme ir piemērotām rīcībpolitikām un pasākumiem, kas atbalsta mājokļu atbilstīgu nodrošinājumu, lai labumu gūtu visa sabiedrība un lai nodrošinātu cenas ziņā pieņemamu un plaukstošu dzīves vidi ikvienam; uzskata, ka pasākumiem ir jābūt apzinātiem, konkrētiem un vērstiem uz tiesību uz mājokli īstenošanu saprātīgā termiņā un ka dalībvalstīm ir jāiešķir pietiekami resursi un par prioritāti jāizvirza nelabvēlīgā situācijā esošu un marginalizētu personu vai grupu vajadzības, kas dzīvo nestabilos mājokļu apstākļos; tādēļ aicina dalībvalstis ar Komisijas atbalstu nodrošināt pietiekamus, atbilstīgus un cenas ziņā pieņemamus sociālos mājokļus, lai nodrošinātu minēto personu un grupu mājokļu vajadzības;

44. aicina dalībvalstis izstrādāt mājokļu būvniecības rīcībpolitikas, kas Covid-19 pandēmijas kontekstā sekmēs ekonomikas izaugsmi;

45. aicina dalībvalstis un vietējās iestādes ieviest atbilstīgus pasākumus, lai cīnītos pret investīcijām spekulatīvos nolūkos, pieņemt rīcībpolitikas, kas atbalsta ilgtermiņa investīcijas mājokļu tirgū, un izstrādāt pilsētu un lauku plānošanas politiku, kura veicina cenas ziņā pieņemamus mājokļus, sociālo dažādību un sociālo kohēziju;

([43]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en.

46. uzsver, ka nekustamā īpašuma īpašnieku un darījumu pārredzamība ir būtiska tam, lai novērstu izkropļojumus mājokļu tirgū un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju šajā nozarē; atkārtoti norāda uz Komisija pienākumu saskaņā ar Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas direktīvu līdz 2020. gada 31. decembrim ziņot par nepieciešamību saskaņot informāciju par nekustamā īpašuma īpašumtiesībām un par šo valstu reģistru savstarpēju savienošanu, lai nepieļautu spekulācijas; tādēļ atkārto savu 2019. gada 26. marta aicinājumu, ka dalībvalstīm būtu jānodrošina publiski pieejama informācija par zemes un nekustamā īpašuma faktisko īpašnieku;

47. aicina Komisiju un dalībvalstis labāk aizsargāt hipotekāro kredītu ņēmējus pret izlikšanām; uzsver, ka izliktām personām jābūt iespējai savas tiesības aizstāvēt tiesā; aicina Komisiju un dalībvalstis pastiprināt pašreizējos saistošos rīcības kodeksus kreditoriem, kredītu apkalpotājiem un kredītu pircējiem, lai nepieļautu maldinošu praksi, uzmākšanos un patērētāju tiesību pārkāpumus, vismaz attiecībā uz hipotekārajiem kredītiem, vai attiecīgā gadījumā pieņemt jaunus noteikumus; uzskata, ka šādos noteikumos it sevišķi būtu jāparedz prasības saprātīgiem un reālistiskiem iecietības pasākumiem papildus tiem, kas noteikti Direktīvas 2014/17/ES 28. pantā; aicina Komisiju novērtēt nepieciešamību sagatavot tiesību akta priekšlikumu par minimālu aizdevuma un vērtības attiecību hipotekāro kredītu tirgū; aicina Komisiju, ierosinot noteikumus par vērtspapīrošanu, ņemt vērā ietekmi uz mājokļu tirgiem;

48. norāda, ka ekspansīvais brīvdienu mājokļu īstermiņa īres pieaugums izraisa mājokļu izņemšanu no tirgus un cenu kāpumu un tas negatīvi ietekmē pilsētu un tūristu centru apdzīvojamību; aicina Komisiju Pakalpojumu direktīvu interpretēt saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumu (C-390/18), kas nosaka, ka mājokļu cenu pieņemamība un izīrējamu izmitināšanas vietu trūkums ir sevišķi svarīgs iemesls, kas saistīts ar sabiedrības interesēm, un tādēļ aicina Komisiju valstu un vietējām iestādēm sniegt plašu rīcības brīvību paredzēt samērīgus noteikumus viesmīlības pakalpojumiem, ietverot obligātu reģistrāciju, atļauju ierobežošanu un konkrētu zonu politiku, laikposma ierobežojumu un pārmērīgi liela tūristu skaita, pilsētas centru iztukšošanas un dzīves kvalitātes pazemināšanās šajos centros nepieļaušanu, kas kaitētu iedzīvotājiem; mudina Komisiju Digitālo pakalpojumu tiesību aktā iekļaut priekšlikumu par obligātas informācijas apmaiņas pienākuma noteikšanu platformām, kas darbojas īstermiņa īres tirgū, saskaņā ar datu aizsardzības noteikumiem, jo šāda piekļuve informācijai ir iestādēm būtiska, lai tās nodrošinātu cenas ziņā pieņemamu mājokļu pieejamību;

49. atgādina Komisijai un dalībvalstīm, ka nekustamo īpašumu tirgus un šajā tirgū strādājošo finanšu aktoru nereglamentēšana, lai nodrošinātu ikvienas personas piekļuvi atbilstīgam mājoklim par pieņemamu cenu, nozīmētu neatbilstību to pienākumiem saistībā tiesībām uz mājokli;

50. aicina mājokļu nozari (un ne tikai sociālos mājokļus) atzīt par sociālu pakalpojumu ar vispārēju nozīmi, jo tā ir būtiska, lai ikvienai personai nodrošinātu tiesības uz cenas ziņā pieņemamiem un atbilstīgiem mājokļiem;

Investīcijas sociālajos, valsts, cenu ziņā pieņemamos un energoefektīvos mājokļos

51. uzsver, ka investīciju trūkums cenas ziņā pieņemamos mājokļos sasniedz 57 miljardus EUR gadā ([44]); aicina Komisiju un dalībvalstis prioritārā kārtā novērst investīciju trūkumu cenu ziņā pieņemamos mājokļos; šajā saistībā aicina īstenot pārvaldības regulējuma reformu, kas ļautu dalībvalstīm veikt vajadzīgās zaļās un sociālās publiskās investīcijas, arī saistībā ar energoefektīvu sociālo un valsts mājokļu par pieņemamu cenu attīstīšanu un uzlabošanu; turklāt prasa attiecībā uz investīcijām cenu ziņā pieņemamos mājokļos ieviest saskaņotu amortizācijas metodiku;

52. atgādina, ka sociālais mājoklis kā pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ir atbrīvots no valsts atbalsta paziņošanas prasībām; atgādina, ka sociālie mājokļi ir vienīgā nozare lēmumā par pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kam Komisija min mērķgrupu (nelabvēlīgā situācijā esoši iedzīvotāji vai sociāli nelabvēlīgākā situācijā esošas grupas), un ka citu sociālo pakalpojumu gadījumā tas tā nav; uzskata, ka tas varētu ierobežot iespēju nodrošināt sociālo mājokli par pieņemamu cenu ikvienai personai; atzīst, ka ES līmenī nav vienošanās par kopēju definīciju attiecībā uz sociālajiem mājokļiem; tomēr brīdina, ka sociālo mājokļu šaura definīcija, kas tos attiecina tikai uz "mājokļiem nelabvēlīgā situācijā esošiem iedzīvotājiem vai sociāli nelabvēlīgākā situācijā esošām grupām, kas maksātspējas ierobežojumu dēļ nespēj iegūt mājokli pie tirgus nosacījumiem", ir ierobežojoša un apgrūtina dalībvalstu spēju definēt savus pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi un pakalpojumus ar vispārēju nozīmi; uzsver, ka pakalpojumiem

([44]) Augsta līmeņa darba grupas ziņojums par investīciju sekmēšanu Eiropas sociālajā infrastruktūrā "*Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe*" (2018. gads).

ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi mājokļu nozarē būtu principā jāpiemēro īpašas prasības, ko nosaka valstu, reģionālās vai vietējās iestādes, jo šīs iestādes ir kompetentas noteikt un risināt dažādu grupu mājokļu vajadzības un sadzīves apstākļus, kas dažādās lauku un pilsētu teritorijās var stipri atšķirties, un šīm iestādēm ir izšķiroša nozīme mērķtiecīgu lēmumu pieņemšanā; mudina Komisiju noteikumos par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem pielāgot sociālo un publiski finansēto mājokļu mērķgrupas definīciju, lai valsts, reģionālās un vietējās iestādes varētu sniegt atbalstu visu to sabiedrības grupu mājokļiem, kuru vajadzības pēc pienācīgiem mājokļiem par pieņemamu cenu nevar viegli apmierināt tirgus apstākļos, vienlaikus nodrošinot, ka pietiekamu finansējumu saņem arī visnelabvēlīgākajā situācijā esošās personas, lai darītu pieejamas investīcijas un nodrošinātu mājokļus par pieņemamu cenu, panāktu mājokļa īpašumtiesību neitralitāti un ilgtspējīgu pilsētu attīstību, kā arī radītu sociāli daudzveidīgus dzīvojamos rajonus un uzlabotu sociālo kohēziju;

53. aicina Komisiju un dalībvalstis ES arī palielināt investīcijas energoefektīvos un atbilstīgos sociālos un valsts mājokļos par pieņemamu cenu un risināt bezpajumtniecību un mājokļu zaudēšanu; šajā saistībā aicina veikt investīcijas ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Taisnīgas pārkārtošanās fonda, programmas *InvestEU*, ESF+, "Apvārsnis Eiropa" un Eiropas Atveseļošanas instrumenta, kā arī it sevišķi ar Atveseļošanas un noturības mehānisma, Investīciju iniciatīvas reaģēšanai uz koronavīrusu (*CRII*) un Papildinātās investīciju iniciatīvas reaģēšanai uz koronavīrusu (*CRII+*) starpniecību; aicina panākt lielāku sinerģiju šo instrumentu starpā; atzinīgi vērtē *InvestEU* un EIB plašāka portfeļa aizdevumus sociālajiem mājokļiem par pieņemamu cenu; aicina Komisiju un dalībvalstis Atveseļošanas un noturības mehānismā integrēt sociālo progresu kā investīciju prioritāti kopā ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, lai neaizsargātas personas aizsargātu pret pašreizējās krīzes negatīvo ietekmi un lai atveseļošanas un noturības plānos iekļautu sociālā progresa plānus, izklāstot, kā tiks īstenoti ESTP principi un uz ko tiks vērstas sociālās investīcijas, tostarp investīcijas sociālajos mājokļos; steidzami aicina Komisiju nodrošināt, lai ES finansējums un EIB finansējums kļūtu pieejamāks vietējiem un reģionālajiem sociālo un valsts mājokļu nodrošinātājiem par pieņemamu cenu; aicina EIB censties uzlabot attiecīgos sekmju rādītājus ar mērķtiecīgu tehnisko palīdzību un ciešāku sadarbību ar finanšu starpniekiem un dalībvalstīm;

54. aicina Komisiju mudināt izmantot Eiropas programmas, kas atbalsta ēku pārbūvi, lai mājokļu cena būtu pieņemama;

55. mudina dalībvalstis nodrošināt, lai jebkādu turpmāku mājokļu būvniecības un atjaunošanas projektu mērķis būtu veicināt viedas ēkas, kurās ir iespējams uzraudzīt ūdens un enerģijas patēriņu un kuras ir rentablākas atbilstīgi Eiropas Savienības klimata mērķiem;

56. aicina Komisiju, dalībvalstis un reģionālās un vietējās iestādes atzīt, atbalstīt un finansēt kopienu virzītus, demokrātiskus un sadarbības mājokļu risinājumus, tostarp kopienu zemes trastus, kā likumīgus un reālistiskus veidus, lai nodrošinātu tirgus un sociālos mājokļus; aicina pilsētu teritoriju zemes izmantošanai piemērot ilgtspējīgu pieeju, piemēram, prioritāti piešķirot pamestu māju atjaunošanai, nevis jaunu ēku būvniecībai;

o

o o

57. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.